

Dag Hammarskjölds minne

Citat nedan från journalisten Karin Erlandssons bloggarkiv den 2. Februari 2012

Varför valde Dag Hammarskjöld Österlen?

Sommaren 1937 gjorde han en cykelsemester på Österlen. Just i slutet på juli (då han har födelsedag) skrev han ett vykort till sin mor Agnes "Här är väldigt vackert..."

Dags gode vän Bo Beskow ägde ett sommarställe vid Rytterskulle (ca 600m öster om Backåkra) och hit kom DH för att bli avmålad (av Beskow) för Riksbankens räkning.

Deras vänskap fortskred och när DH flyttat till New York i augusti 1953 skrev Beskow ett brev "vill du ha en gård? Anton Jönssons ställe nere i skogen på gränsen till Fritidsområdet är till salu". Denna egendom är den lilla fiskarstuga (kallad Jaktslottet efter CJL Almqvist, hans morfars halvbror). Huset ägs fortfarande av brorsonen Peder Hammarskjölds familj idag och ligger nere vid kusten, cirka en kilometer från Backåkra.

Sture Petrén skriver så här: "Att Dag Hammarskjöld skulle förlägga sin fasta punkt i Sverige i sydöstra Skåne kan vid första påståendet förefalla överraskande. Från den tidiga barndomen hade hans föräldrahem varit beläget i Uppsala. Det landskap vari han växte upp var följaktligen det riksgrundande Uppland med dess hårda åkrar och kärva skogskonturer, avbrutna av lövskogskantade mälarvikar. Hans ungdoms och tidiga mannaålders strövtåg i andra delar av vårt land gällde främst den norrländska fjällvärlden. Dennes ödsliga vidder, branta stup och klara sikt mot fjärran höjdsträckningar svarade helt visst mot grundläggande väsendrag hos DH, som aldrig skydde att spänna sina krafter i seg, enslig strävan mot höga och svåruppnådda mål. Det skånska Österlen skiljer sig ju mycket från de båda landskapstyper, som sålunda varit bestämmande för formandet av DH naturkänsla. Det föreligger emellertid, vågar man säga, ett klart samband mellan fastighetsförvärvet i Löderup och dag Hammarskjölds egen livskurva. I de flesta mäns liv finns någon form av spänning mellan dragning ut och längtan hem. Detta gällde i hög grad DH. Allt efter som åren gick därute i New York, började hans tankar allt mer syssla med återkomsten till Sverige och det hem han ville skapa sig" /Dag Hammarskjölds Backåkra, En orientering av Svenska Turistföreningen

Inköp av Backåkra

DH var alltså installerad på Österlen när Backåkragården blev till salu 1957. Beskow ville köpa gården men hade inte pengar. DH var frestad att söka sig en större bostad, en bostad där han också ville bo när han drog sig tillbaka från arbetet i FN. Gården var i förfall och det ingick 60 tunnland mark i köpet. Den fyrlängade gården tilltalade honom och han slog till sommaren 1957.

I sin egna skildring från Vandrarhemmet Skepparpsgården i Haväng har han beskrivit det stillhetens rum som denna hustyps gårdsplan bildar.

Dock behövdes åtskilligt arbete för att ställa byggnaderna i ordning. Hans vän Beskow var den som höll honom underrättad om framstegen vid renoveringen. I ett brev från januari 1962v skriver Beskow till STF "Att jag fick detta förtroende berodde på att Backåkra förmedlades, restaurerades och övervakades av mig. Hammarskjöld köpte det därför att jag inte hade råd själv och han kallar det i sina brev för "vårt gemensamma barn". Genom flitig brevväxling och otaliga samtal både i Skåne och i New York vet jag hans planer och intentioner". De

kallade i sin brevväxling också Backåkra för "Amiralitetet" (efter Julien Gracqs roman om krig och fred).

Att han inte valde sitt älskade Lappland berodde på att han ville ha närhet till Europa. Flygplatsen Bulltofta i Malmö blev ofta använd. Han uppskattade den höga himlen, det fria havet och den vida utblicken från Kåsebergaåsen. Han sa sig jämföra känslan från svenska fjällen. Dessutom hade han funnit ett stort behag i den österlenska befolkningen. Han hade många vänner från området och Ystad.

Naturresevat

Tyvårr kom Dag Hammarskjöld aldrig att se gården Backåkra färdigrenoverad. Dock planerade han att i framtiden tillbringa sin tid där och framförallt ville han vara där på hösten. Då är ljuset klart, månen glittrar över Östersjön och dagarna ännu varma - omgiven av sina böcker och med tid att på allvar ägna sig åt sina litterära intressen och sina vänner inom litteraturen och konsten.

Redan direkt efter köpet av gården fick han kännedom om att det fanns exploateringsintressen att bygga ut stugbyn vid Löderup. Dessutom hade man redan börjat plantera tall på Kåsebergaåsen. Han värnade det orörda landskapet och bidrog i hög utsträckning till att det blev naturresevat och därigenom skyddat från bebyggelse.

Bo Beskow skall inte heller glömmas i detta sammanhang. Han var den som gjorde det stora arbetet. Citat från ett brev från Dag till Bo Beskow från 28.9 1959: "Det gläder mig mycket att höra att det rör sig beträffande fridlysning av området upp till fyran och om ett förestående förändring av fritidsresevatet till nationalpark. Skulle man verkligen nå dårhån är det ju ett litet mirakel för vilket Du har huvudförtjänsten; jag hoppas att köpet och behandlingen av Backåkra i viss mån bidragit. Måtte nu allting gå i lås".

Testamentet

I sitt testamente från december 1959 tar han upp naturen och miljöns bevarande, samtidigt som han hoppades att gården och ägorna skulle bli till glädje för många. "Föreningar inom Hagesta by med ändamål att främja naturvård, kulturvård, lokalhistoria, musik, och andra därmed sammanhängande ändamål, vilka inte äro av politisk natur, skola äga rätt att utan ersättning disponera samlingslokalen i norra längan på Backåkra för sammankomster". Sedan ger han i testamentet vägledning åt STF att han anser det naturligt att Lunds Universitet, Svenska Naturskyddsföreningen, Skånska Naturskyddsföreningen, Linnésällskapet, Förenta Nationerna m.fl. skall tillfälligt få tillträde för sammankomster m.m.

Svenska Akademin och Backåkra

Fadern Hjalmar Hammarskjöld hade stol nummer 17 i Svenska Akademin. Dag efterträdde honom på samma stol och i sitt testamente skriver han att Akademin ledamöter skall under två sommarmånader fritt kunna disponera boningslängan på Backåkra. Det har fungerat så sedan sommaren 1962. En del av ledamöterna kommer gärna tillbaka. Genom årens lopp har även Akademin till viss del ställt upp med medel för förbättringar.

Tv och radio inköptes först på 90-talet till boningslängan.